

Womhaj Bóh!

Cyisko 27.
4. julija.

Lětnik 7.
1897.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju šo kóždy šobotu w Smolerjez knihiczišceznici w Budyšcinje a šu tam dostač ša šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 up.

3. njedzela po šwjatej Trojizy.

Jan. 2, 1—11.

Šdyž šmy dženš tydzenja widželi, cžeho dla našch Anjes šwoje džiwy cžini, hladajmy dženka, hdy našonimy my jeho džiwnu pomoc? Pšchetož kóždemu šo wona bje wscheho njedostawa. Tež na tuto praščenje namašamy wotmolwjenje š teho ščenjeja, kiž nam wo Anjesowym přenim džiwyje powjeda.

1. Jako wina pobrachuje, džešche ta macž Ješufowa š njemu: wina nimaju. Jako bješche nuša pšchischla, wobroczi šo Marja na teho Anjesa a wušna š tym tež, šo je wón tón prawy pomocnik. Wšchitzy to njecžinja, šchtož Marja cžinješche. Woni chzedža šebi šami pomhacž. Wješče dyrbymy šo tež šami prózowacž. Š temu je nam Bóh móž a rošom daš. Ale tola nješmemy tež ženje šabnež, šo našcha móž hušto pomhacž njemóže a šo je wschón našch rošom š mudroščžu hušta cžma. Abó na druhich cžłowjekow šwoju nadžiju štaja. Wješče trjeba Bóh tež huščzišcho cžłowjekow ša šwoje graty, šo by pšches nich pomhaš. A my dyrbymy tež tak derje kaž móžemy a wěmy druhim pomhacž. Ale kaž šebi cžłowjekójo šami hušto pomhacž njemóža, tak tež hušto doščž to druhim njemóža. Abó woni pštaju na njeprawe wašchnje pomoc š tym, šo druhim šchłodža pšches jebanštwo a lžu, wopacžne šwědečenjeja a pšchilóždenja. To je najhlupišchi pucž, pomoc pštacž. Pšchetož tvoje njeprawo šlónzo tola na šwětlo pšchinješhe a š tym, kiž po hrěšnych pucžach šhodži,

njemóže Anjes šhodžicž. Cžłowjek wotecžeri še šwojim hrěchom teho, kotrehož dyrbjal runje pšchede wschém pštacž a bješ kotrehož žohnowanja šo jemu ničžo radžicž njemóže. Na njeho wobrocž šo najprjóžy a wobštajnje w šwojej nušy, potom mašch najwješchu nadžiju, šo tvoja nuša šo wotwobroczi.

2. Šenož nješabudž pšchi tym, šo mašch potom tež ponižnje cžakacž hacž jeho šchtunda pšchišdže. Marja žadašche šebi, šo by Ješuf hnydom pomhaš. Ale wón ju wotpošasa: „Šónška, šchto mam ja š tobu, moja šchtunda hišcže pšchischla njeje.“ A něšč móže tež Marja cžakacž. Wona dale wjazy nješpřyta, jemu šchtundu přjóđk-pišacž, w kotrejž dyrbjal pomhacž, ale tež niž, na kaške wašchnje dyrbjal pomhacž. To wona njewě, ša tym šo tež dale njeprašcha, ale wjele bóle šlužomnikam rjeknje: „šchtož wón wam praji, to cžinče.“ Šej je to doščž, šo je šo še šwojej próštwu na njeho wobrocžila a šo wě: wón tvoju próštwu dopjelni. To wschaš bješche jej šam prajiš we šwojim wotmolwjenju: „moja šchtunda hišcže njeje pšchischla. W tym leži tola tež to druge: wona paš pšchišdže. A njeje dha tež nam šlubiš we wschellich šłowach, šo chže našche próštwy wuššlyšhecž a nam pomhacž? Nješnajješch jeho šłowo: „proščže, a wam budže date“, abó to druge „ša cžož wy teho Wótza prošnež budžecže we mojim njenje, to budže wón wam dacž“, abó „proščže, dha budžecže bracž, šo by šo wašche wješle dopjelniš?“ Kažy šmy dha my, šo bychmy jemu chžyli přjóđk-pišacž šchtundu abó na kaške wašchnje wón dyrbjal nam pomhacž?

Njewě wón woboje najlěpje šam? Kóždy plód trjeba šwój čaš, přjedy hač šerawi. A hdyž šraly njeje, nam nicžo njepomha. Je pač došrawil, potom nam šam do klina padnje. Kóžda pomoz, kotruž Šnješ nam pošlacž dyrbi, je tež kaž plód, kiž dyrbi tež hušto hačle šrawicž, přjedy hačž móže nam se žohnowanjom byčž a kaž šraly plód do klina padnyčž. A hdyž šebi šami žaneje rady njewěmy, njeby potom hoły njerošom był, hdy bychmy chzynli Bohu přjódčpřiacž, kač by wón dyrbial pomhacž? Hdy by po naškej woli čzinił, dha by wón nam runje tač mačo, kaž my šebi šami, pomhacž móhl. Runje dofelž wón jo hinač čzini hačž my, teho dla móže wón našču nufu wotwobrocžicž, hdžež my tajke njemóžemy. Teho dla

My chzemy jenož šhwilu čzafacž
A wostacž š dobrym počojom,
Na Božu hnadnu wolu lafacž,
Ča čzini derje š čłowjekom.

3. Potom pač tež nješabudžmy pošlušni to čziničž, šchtož wón nam praji, a šwólnoje po tych pučzach šhodžicž, po kotrychž wón naš wjedže. „Šchtož wón wam praji, to čziničže“, běšche Šešufowa macž šlužomnikam prajila. A derje běšche, jo to potom čzinjachu. Budžišche-li Šnješ šjawnu njepošlušnoščž namakał, njebudžišche tutón džiw došonjał abo njebudžišche jón š najmjenšcha móhl tač došonjecž, kaž běšche to chzynł a kaž běšche najlěpje. Runje dofelž šu ludžo njepošlušni Božemu šlowu, šadžewaju š tym hušto Bohu, jo móhl jim pomhacž abo š najmjenšcha tač pomhacž, kaž by wón chzynł a kaž by š tym ša naš tež nanajlěpje był, runje tač kaž tež džecž šame do nješboža šhwataju abo š njeho njepšchindu, dofelž na štaršchifku rošomnu radu a napominanje njepošlučaju. Nichtó hješ nami njebudže chzycž přecž, jo by wjele njenje nušy, wjele wjetšche šbože hješ čłowjekami był, hdy bychy wšchitzy čzišče po Božim šlowje a jeho radže čziniłi. A njebudžišchtej-li přenjej čłowjekaj přchecžiwu Božej kašni čziniłoj, jeku šbože budžišche šo wěczne šbože šczinił. To nješabudžž tež ty, luba dušcha, čził jenož štajuje a žyle, šchtož wón tebi w šwojim šlowje praji a šadžerž šo štajuje po tym, šchtož špěwajš: „kaž Boh mje wjedže, tač chzu hieč“ a hlaj, ty wěšče šhoniš, jo tač nanajlěpje šam ša šebje šo štarajš, jo twoja nuša, twoje štarošče šterje šo šhubja, dofelž potom twój Boh tebi pomhacž móže a budže.

A hdyž šo tebi pomha, potom měj jenož wotewrjenej woczi, jo by woprawdže Šnješowu pomoz w tym wuhladał a njeprajil: „pšchipadnje abo šamo wot šo je šo pošlěpšchalo. Hdy by chzynł tač rěczecž, by tebi drje na šhwilu pomhane był, ale žaneho trajazeho žohnowanja njeby wot Šnješoweje pomozy měl. Šo tajke namakaš, to je tola to najwajšišche. Wucžomnižy mējachu tajke žohnowanje a šuano tež mlodaj mandželšfaj, kotrymajž běšche tón Šnješ hnydom přenju štaroščž wšal. Teho wucžomnižy wěryachu do njeho, rěka škónčnuje wo nich. Tutón džiw běšche jich twjerdscho š tym Šnješom šjednocžil, jo nochzynchu jeho pušchecžicž. To je najrjenšche žohnowanje, kotrež wot kóždeje pomozy Šnješoweje šhonicž móžemy. Šapšchimiłmy jeho, šjednocžmy šo přchezo twjerdscho š nim, jo njeby nicžo, tež šmjercž niž naš wot njeho móhla dželicž. Potom jeho wěcznu krašnoščž wuhladamy.

Šamjen!

Šjazka-Šuješžanski.

Šnutšlowne mišionštwu.

Našche šerbšfte towarštwu šnutšlowneho mišionštwu hotuje šo, šwój lětušči šwjedžen 6. julija w Šoršchizach šwjecžicž. Hdyž tónle šwjedžen našche wócžlo na škutkowanje šnutšlowneho mišionštwu wobrocžil, chzemy w našchim šopjenje, kotrež džč chze šerbšfti čzafopř šnutšlowneho mišionštwu byčž, junšrobčž šrótki rošhlad wo šwjatym a wajšnym škutkowanju šnutšlowneho mišionštwu podacž:

I. Šchto je šnutšlowne mišionštwu?

To je, wě šo, šaložšne prašchenje, na kotrež šebi wy wotmol-wjenje žadacž. Wobras je žiwjenja nam to rošjafšnuje: W Šew-Šorku nadešdže mješchžanski mišionar pšched štolpom, ša šjawnu wošjewjenje poštajenym wjele ludži hromadže šběžanych, a hdyž tam pšchifštupi, wuhlada na wulkej papjerje wobras štarče žony, š kotrejež woblicža běšche rudženje wiščecž, a špody te šlowa štejachu: „Wšrobčž šo še mui, ja mam tebe hjšchče lubo.“ — Wón džěšche dale a na druhim štolpje tón šamy wobras wuhlada a š kóždeho štolpa, nimo kotrehož by pšchifšchol, by to šame šrudne woblicžo na njeho dele hladał. Duž šo wón ša tej štarčej žonu prašchěšche a wón šhoni, jo je wona macž, kotrejež jeničža džowka běšche šo do hřeča šabludžiwšchi ju wopušchčžila. Dofelž macž njewjedžěšche, hdže ta džowka je a hdže mohla tu šhubjenu šašo namafacž, běšche wšcha šadwělowaua tónle šředč naložowala, jo by šwoju džowku šašo doštala. A jako tón mišionar ša někotre dny šašo š tej macžeri pšchindže, běšche wona wšcha šwješelena, pšchetož ta šhubjena džowka běšche šo na wobras a pošpřimo macžerje došladawšchi pošna rošlacža š šwojej šwěrnej macžeri wšrobčžila.

Tole šlowo štyšniweje macžernej wutroby: „Wšrobčž šo še mui, ja mam tebe hjšchče lubo!“ to je wabjaze napominanje, kotremuž šnutšlowne mišionštwu w njenje šchěščžijanšfje žyršwje do šwěta won šlinečecž dawa, a w tym leži džěl jeho wajšneho nadawka: wone chze pytač a wumóž, šchtož šhubjene je. Ale wone ma hjšchče drugi wotšfnyšeny šonž, kotryž šo nam w tym šlowje šapšchtoła Šawola šjewi: „Ča luboščž Šhryšufowa naš š temu pšchihnučži, jo bychmy šo na šhudnych, bėdných a šubjenných šmilili.“

Šnutšlowne mišionštwu chze po tajkim w šchěščžijanšfkej myšli to šwjate džělo, do kotrehož naš luboščž Šhryšufowa čžeri, na čłowjekach došonjecž: čžěluje šhorych a šubjenných pytač a wobštaracž, wot duchowneho štracha wobdatych a šhubjenných bratrow wukhowacž a wumóž.

Dofelž šnutšlowne mišionštwu w šchěščžijanšfkej myšli a w duchu Šhryšufowym šwoje džělo došonja, ma wone pšchi wšchěm škutkowanju štajnje a pšchezo tón jedyn wotšfnyšeny šonž, dušche došnyč ša Bože šraleštwu. W tym šo tež rošdžěluje wot druhich škutkow čłowšfje šmilnoščče, kotrež na nicžo druge nje-džiwaja, šhiba čłowjekam čžělnu pomoz pšchinješčž. Šo je tole wajšne škutkowanje šnutšlowneho mišionštwu wošebje w našchim čzaku niž jenož wužitne ale tež nušne, wo tym drje je kóždy šam pšchěšwědcženy. A kóždy, kotremuž nuša našchego luda wutrobu hnuje, dyrbi šo wabjenu šacžucž tele škutki luboščče, kotrymž šnutšlowne mišionštwu šluži, móžnje pošpjeracž a niž š lufkej wutrobu nimo nich šhodžicž. Šaj, pomhajmy, šchtož w našchich mozach leži pšchi wulšim, š ducha Šhryšufoweho narodžentym škutku. Čajku našču luboščž chzemy šebi tež š tym š nowa šahoricž, jo w duchu pšchěš džělanšfe pošlo šnutšlowne mišionštwu pšchěšdžemy,

II. Šak je šnutšlowne mišionštwu nastalo?

Šnutšlowne mišionštwu ma tón wulki šwjaty nadawš Šhryšufuša dla čžělnje čžerpjazyh a duchownje šabludženných bratrow pytač a wukhowacž. Dužž tež jeho šorčen leži w Šhryšufu, kotryž je ta prawa šmilna luboščž, tu chze wone je šlowom a je škutkom na šemi pošdžicž. Ča lubošna róža, kotruž je tón Šnješ na šemju šadžil, je dale ščžěla — š časami bóle ššhowana — druhdy šašo pošna ščženjom. My mamy, wě šo, na pošlu šnutšlowneho mišionštwu tež wošebje pošwolanych a wobšnadženných mužow a žony, kotřž šu na šwjatej roli šchěščžijanšfje luboščče nješpřo-žniwe a š bohonym žohnowanjom džělali a šo prošowali. Čajzy bėchu Šakub Špener a Šerman Šranka, kotryž je šebi se šaloženjom Šalšfje šyrotownje krašny pošmil štajil, dale Šliedner, šaložč diašonišfšfich wušlawow. Pšchede wšchěm pač běšche tajka wobšhnadžena dušcha Wšchern, kotryž w njeměrnym lěče 1848 to wulke šlowo wupraji: „Pšchecžiwu revoluziji pošha jenož šchěščžijanšfwo a jeho duch luboščče.“ A wot teho čzafu šstupichu je wšchěch džělow našchego wóžneho kraja mužoj a žony š čžoplej wutrobu

do swjateho džela snutskowneho mišionstwa a we wschěch kónzach su rjane wustawy mišionstwa kaž se semje wurostle, w kotrychž so džela po tym słowje teho sbožnika: „Sbožni su čzi srudni, pschetož woni budža trošchtowani“.

III. Dželaczerjo a dželaczerki snutskowneho mišionstwa.

Diakonojo a diakonišy.

Prjedy hač na jenotliwe pola snutskowneho mišionstwa stupimy, wobhladajmy šebi wschelakich dželaczerjow a dželaczerki, kotřiž po swojim powołanju w službje snutskowneho mišionstwa steja. Najprjedy dželaczerjo — i mjenom diakonojo. To mjeno je swjateho pišma snajemy a my nadeńdžemy hižo w japoschtol-iskim čašu diakonow, kotřiž thornych a hubjenych hladachu. Bo-šdžijeho diakonojo bóle w zyrkwinskej službje wustupichu a běchu pomoznižy duchownych, kaž so to mjeno diakon sa kaplan dženšja hiščeže naložuje. Wichern je diakonstwo sažo k skutkowanju w myšli snutskowneho mišionstwa šbudžil. Wón bratrowski dom — tak mjenowany Rugowy dom w Hornje pola Hamburga šaloži a po tym pschikladže su druge bratrowske domy nastale. Do nich nježenjeni mlodženzajo wot 20—30 lět stari šastupja, so bychu so sa službu na thudnych a wopuschčenych rošwucžowali. Šdnyž su woni wuwučeni, woni potom do džela mišionstwa won šstupja — do špomozerskich domow abo do thorownjow abo do kšesecžijanskich hospodow; woni dželaja jako měščežanžy mišio-narajo we wulkich městach abo rošnoschujo kšesecžijanske špišy a knihi atd. Duž maja našchi kšesecžijansžy diakonojo rjane polo škutkowazeje lubošče a na kšesecžijanskich mlodženzow dže to na-pominanje: Džicže a čzińče teho runja! Nješbu tež bješ Šserbami mlodženzajo, kiž bychu hotowi byli do swjateje služby šstupicž?

Wošebje snate a čšesčene w ludu pak je nješebicžne wopor-niwe dželo diakonišow. Šdnyž móžemy žyly nadawš snutskow-neho mišionstwa wopšchijecž do šłowa swjateho pišma: „Sa čžu to šhubjene sažo pytač a to šabludžene sažo pschijewecž a to šranjene wobaleč a to šłabe pošylnicž“, nam šawěcže žohnowane škutkowanje diakonišow, kiž čžedža tole šłowo do škutka štajicž a na to šwoje žiwjenje waža, wyšoku wažnosč žyłego snutskowneho mišionstwa w najrjeišchim šwětle šjewi. Lubošny šacžijecž čžini tole čžiche škutkowanje tutych šwěrnnych dželaczerkow w Božej winižy a w našchim njeměrnym po wješelu hanjazy čžaju rjane šwědčjenje dawa, so so jenož tón, kotryž šwěru šwoju pschi-šlušchnosč w žiwjenju dopjelni, wopradowje šbožowny a špokojny šacžuwja. Š radošču hižo w japoschtoliskim čžaju diakonišy wo-hladamy; Pawol šam Romškim šotru šebu porucžuje. (Rom. 16, 1.) Tole šwjate powołanje je w kšesecžijanskej zyrkwi škutkowaze woštalo hač do 12. lětštotetka; potom pak so na dobo šhubi. Wožiwilo je sažo psches Bože hnadne wodženje w šapocžatku tuteho lětštotetka. Š tón, kotryž je k nowemu žiwjenju budžil, běšche duchowny Šliedner w Štaijerswercže, kotryž je hač do šwojeho pošlednjeho wodychnjenja sa šariadowanje a wupłodženje diakonišuskeho škutkowanja nješpróžniwje so próžował. Šłodny jehow tym šnjeju žohnowaneho škutkowanja my nětko mamy: Našcha evangelska zyrkej ma w tu šhwilu 50—70 diakonišuskich wustawow a diakonišow je něhdže 8000; wone dželaja w něhdže 600 thorownjach, w 120 thudownjach, w 700 jenotliwych wošadach jako wošadne diakonišy sa thornych a hubjenych we wošadže, w 100 šyrotownjach, w 340 małodžecžaznych šchulach, w 30 wu-možerskich domach atd. Šawěcže krašne Bože žohnowanje! Š tola je sa tu wulku nušu našcheho luda hiščeže pschegara mašo dželaczerkow a je jara nušne, so by hiščeže wjazy mlodnych holzow do teje swjateje služby šastupilo. My derje wěmy, so tež něotre lube Šserbowki w tej rjanej Božej službje steja, ale tola mohlo jich wjele wjazy hycž. „Nuša je wulka, ale mašo je dželaczerkow!“ Šserbiške holzy, kiž wy wabjenje w šebi čžujecže, džicže w Božim mjenje na tole polo dželaweje šmilneje škutkowazeje lubošče; wy wěcže radošč a špokojenje w tym rjanym powołanju namakacže.

IV. Polo, na kotrymž snutskowne mišionstwo džela.

A. Škutki wukhowazeje lubošče.

1. Šłoby a domy sa maše njemandželške džecžatka.

Dokelž čže snutskowne mišionstwo na wschitkich čžerpjaznych a a wot duchowneho štracha wobdatych dželacž, so wone tež na wěštu štarobu wobnjesowacž njemóže, ale wone pomha, hdžež a hdnyž je trjeba. Duž snutskowne mišionstwo čžlowjekow se šwojeje pomozu pschewodža wot naroda hač do šmjereče.

Šaj hižo pschi koležy małych džecži so dželo mišionstwa sa-pocžnje. Džecžatstwo je drje čžaj njewiny, ale kaš bóršy bliži so mlodej wutrobje hrěch, hdnyž wobčžo wobarnowazeje lubošče nje-wachuje. Š temu je, so we, macž na přenim měštnje wot Boha poštajena, ale hdnyž macž wumrje, hdnyž je wona čželnje abo du-chownje nješmana, tónle šwjaty nadawš dopjelnicž, potom dyrbi snutskowne mišionstwo do škutka šstupicž.

To su tak mjenowane šłoby, w kotrychž mišionstwo pschede wschěm na tych najmjeišchich džela. Přenje tajke šłoby w Fran-zowskej nastachu a je jejny šaložer wěšty Marbeau byl. W Němškej je so přeni tajki wustaw w Draždžanach šaložil a nětko škutkujja je žohnowanjom we wschitkich wjetschich městach.

Džecžatka, kotrež domach nušneho šastaranja nimaja, so do tych wustawow (šłobow) pschijewju a so tam sa 10 hač do 20 np. na žyly džei derje hladaja a wobštaraja a móža tam, hdnyž je nušne, tež psches nóz wošacž. Šajke je to položenje sa něotreho nana, kotremuž je žona šahe wumrjela abo sa thudeju štaršheju, kotrajž dyrbitaj wo dnjo wobaj na dželo thodžicž.

Dokelž pak su šłoby jenož sa mandželške džecži, je snuts-mišionstwo dale domy šaložilo sa maše njemandželške džecži. W nich so te njebožatka luboščiwje pschijimaja, sa kotrež je pomoz kšesecžijanskeje šmilnosče wošebje nušna.

Tele wustawy su krašne šwědčjenje kšesecžijanskeje šmilnosče a lubošče, kotrajž njecha dacž nikomu so šhubicž a nikoho njewo-puschecžicž teho dla, kotryž je prajil: „Sbožni su čzi šmilni, pschetož woni budža šmilnosč došacž.“

2. Wukhowačnje sa džecži.

Šulke žohnowanje su džecžaze wukhowačnje abo małodžecžaze šchule, do kotrychž thudži štaršchi šwoje mjeišche džecži, kiž hiščeže do šchule nješhodža, rano pschijwedu, hdnyž na dželo du a hdžež sažo wjecžor so i džela wrócžiwšchi po nje pschindu. Wošebje sa šulke města su tajke wukhowačnje nušne. Pschetož hdže čžedža štaršchi se šwojimi džecžimi? Še domach šamknyčž a šame wo-štajicž — ně! Šak wjele nješboža je hižo nastalo psches džecži, kotrež běchu šebi šamym pschewoštajene. Š k temu, kaš thuduška a pušta woštanje tajka džecžowa dušcha! Šdnyž je džecžo žyllicžki džei šame bylo, dyrbi škónčnje hiščeže wjecžor wot štaršchich hrošne rěče šlyšecž. Šak nušne tajke wukhowačnje wšchal na kraju nješbu a tola bychu tež wužitne byle sa lětny čžaj, hdžež štaršchi wonkach na polach dželaja a dyrbja šwoje maše džecži pschi wschěm wjedrje šobu won bracž. Šola niž šame šwonkowne wobštejnosče snutskowne mišionstwo do teho džela wabja; — přeni a najwažnišchi wotpošlad je, džecži wukhowacž sa Bože kraleštwo. Šo tych mlodnych wutrobow dyrbja so šymjentne šornješka pobožneje šdobneje myšle plodžicž. Š šchtož so w pře-nich lětach nawušnje, so najwěcžijeho a najšlubšcho do dušche sa-šydli. Š tym so tež dobry šaložil položi, na kotrymž móža potom štaršchi, wucžerjo a duchowni dale twaricž, so so po něčim templ Boži natwari, w kotrymž šbože, špokojnosč a žohnowanje bydli. Čžekži wšchal je nadawš sa wodžerku tajkeje wukhowačnje, kotrajž dyrbi i wulkej ščecžpliwosčju na tych džecžoch dželacž a je k dobremu wodžicž. Šdžež pak so to štawa, je tež žohnowanje bohate a wulke. Pschetož, šchtož te džecži rjaných šchpruchow, šhěrlušchow a modlitwow nawušnu, wone šobu do štaršchiskeho doma wošmu a je tam w šwojeje njewinje špěwaja, a něotra štaršchiska wutroba so pschi tym šmječži. Šehodla su tež te wukhowačnje šobu naj-wažnišchi škutk kšesecžijanskeje lubošče.

3. Wukhowanje žónškich psched štrachami, jim we wulkich městach hročazymi.

To je tež wažny nadawš snutskowneho mišionstwa, žónške wukhowacž psched tym wulkim štrachom, kotryž jim we wulkich městach hrošy. Šopomnimy, so běšche po pošlednim ludlicženju wot žónškich psches 16 lět štarých 8 millionow woženjenych, 2 millionaj wudowow, 5 millionow njewoženjenych, po tajkim 7 millijonow bješ šastaranja. Š lěče 1891 pschindže 83,000 žónškich do Barlina, do žyła je tam nětko wjele wjazy, dnyžli 200,000 nježenjenych. Šone šebi šašlužbu pytaja a šebi myšla, so we wulkim měšče najlóbšcho šwoje šbože namakaja a i tyšazami do njecžisteho žiwjenja šapadnu. Šulki džel i žyła žaneho džela njenamaka a tola dyrbja něšchto mēčž, so bychu móšle žiwe byčž. Šajki to wulki štrach! Š tež sa tych, kiž maja dželo, je šašlužba tak hubjena (nanajwšchšche 3—4 hrušnow), so jich niša do nje-čžisteho žiwjenja čžiščči, so bychu šebi na tole hanibne wašhujje

něšto sařlužile. Pšched tajkim strachom pyta snutštowne miřion-
stwo te wbohe holzy sařhowacž. Sa holzy lepřichich řchtantow,
kotrež do wulkich městow pšchindu, stara řo „towařstwo
přchecželniřow mlodych holzow“, a sa řlužobne holzy
řu „džowcže hospodby“ řaložene. W nich dořtanu holzy řa tunje
pjenjeřy dobru jědž a wothladanje, a ř temu řo jim tež tam
dobře řlužby pšchipořafaja. Duž je kóždej tajkej holzy a jeje
řtarřchim, kotrymž duchowne řbože džowki na wutrobje leži,
wutrobnje radžicž, řo bychu řo řa „džowcžej hospodže“ w tym
měřcže wobhonili, hđžež ta holza řlužbu pyta. Sa řabřikře
džělacžerki we wulkich městach, kotrež řu řyřly džeř w řabřizy a
řkladnořcže nimaja, domjaze řospodariřte džělo nawutnecž, a řu
potom, hđyž řo woženja, huřto dořcž hubjene řospořy, je řnutř-
towne miřionřtowo w řabřikřich městach řospodariřte řchule
řaložilo, w kotrychž řo řolzam wjecřor řkladnořcž pořkicži, we
warjenju, w řchicžu a druhim domjazyřm džěle řo wudospolnjecž.
A tele řchule řwiřuju ř wjěřřcha ř „domami řa džělacžerki“ řjedno-
cžene, hđžež mlode holzy městno namařaja, hđžež pšchecželne
řlužobniřy řnutřtowneho miřionřtowa je witaja a jim wutrobu a
duřchu po řřoncženym džěle wořřchewja. Tele domy řu wulke
řohnowanje řa te, kotrež do nich řhodža, tam namařaja město
njecřiřteho wjěřřela w řorečmach a na řejwanřkich řubjach prawe
wocžerřtwjenje řa cžělo a duřchu. řim bliřko řteja „towařstwa
mlodych holzow“, kotrež maja wořřebje řon wotpohlad, njedželu
řa mlode holzy to cžinič, řchtož dyrbi wona byč: džěř řohno-
wanja. Mlode holzy w tych towařřtwach njedželu popořdnju a
wjecřor dobre a hđdne řabawjenje namařaja a řo ř tym pšched
řpyřowanjem, jim ruņje njedželu hřožazyřmi, wuřřhowaja.

Tař džěla řnutřtowne miřionřtowo řa wuřřhowanje holzow, wot
řtrachy wobdatych, a wěřcže někotrehožřtuli duřřha budže řo hřchcže
we wěcžnořcži džakowacž, kotraž řu pšches tole pšchecželne a
ľubocžiwje prōřowanje pšched hřčhom a řřaženjom wobarnowana.

4. Młodženřte a ewangelřřte džělacžerřřte towařřtwa.

řyře řbože ľuda wot teho wotwiřuju, hacž řo wěra a pobož-
nořcž w ľudu hajitej. Na tym řtejniřcžęu řtejo řo řnutřtowne
miřionřtowo niř jenož řa jenotliwých řřchecžęianow pořtara, ale cže
řhromadnemu řbožu ľuda ř lepřřchemu byč a cžichu duř ľubocžęe
do řyřleho ľudoweho řiwjenja nutz wuliwacž. Dolež pař je
přchichod nařřcheho ľuda — nařřcha mlodořcž, řo mlodyřm přchi-
wobrocži, řo by jich wocžahnyřo jako muřow ře řiwej řřchecžęianřkej
myřřlu a jich řařhowařo pšched wřřelakiřmi řtrachami, pšches řa-
wjedjenje, řřych towařřřow a njepōřcžiwocžę jim hřožazyřm.
řonle nadawř dopjelnja mlodženřte towařřtowo, kotrež mlodženřam
řřchecžęianřřte powucženje a hđdne rořwjeřelenje a řabawjenje
pořkicžuju. Tele mlodženřte towařřtwa maja wulku wařnořcž řa
wotrořcžazu mlodžinu a ř wulkim řohnowanjom řkutľuja. W nařřchim
cžajřu pař, hđžež řozialdemokratojo řchcžuwaja pšchecžiwu řřchecžęian-
řkej řyřřwi a wřřřnořcži, a jako ewangelion přchipořjeduju:
„wjebelcže řo na řwěcže, kaž doľho řcže řiwi; řana wěcžnořcž
njeje!“ je nuřne, řo řo řřchecžęianřřy džělacžerjo w řabřikřich
měřtach ř towařřtowo hromadže řtupja, řo bychu pšchecžiwu tajkim
bješbōžnym wucžbam wuřřupili a řo řami w řwořim řřchecžęian-
řtwije, cžucžu a řmyřřlenju w bratrowřřkej ľubocžęi rořřřřnili a
pořřřnili, řo bychu byli dobra a wěřta wobora pšchecžiwu nadbēřo-
wanjam powrocžerřřte řtrony. řo cžinja ewangelřřte džělacžerřřte
towařřtwa. Wone maja wulki a wařny nadawř!

5. Hospodowanřřte domy.

Hospodowanřřte domy je řnutřtowne miřionřtowo řaložilo
řa wokořo cžahazyřch řjemjeřřnikow; wone řo tež řjemjeřřlowuņe
mjenuja. Tajke řospodowanřřte domy namařamy řtowo we wřřřitřich
wjěřřchich městach. řubym řřerbam je derje řnaty řospodowanřřti
dom w Budyřřchinje. W nim namařaja wokořo pucžowazy
řjemjeřřlniřy nōžny přchebnyř a woni njetręebaja do hubjených
řorečřmow řhodžicž, hđžež ře řhubjenymi cžłowjeřkami hromadže
přchiřdu, kotřiř jěd hřčha a řřeho do wutrobny wuřřhwaju.
řospodowanřřti nahladowař na to hlada, řo w řospodže pšchicřtoņe
řiwjenje řneži, řo řo ľudžo njewořija, njehorne řpěwy njepěwaja
a hřořne řěcže nimaja. řano a wjecřor řo pšchitowni ř řhromad-
nemu modľenju řeřdu. řiřřto wřřřař nuřowanu njeje, řo wob-
džělčę, a toľa je řo pořafalo, řo jich najwřazy rad řobu přchiřdže,
a řobu džakowano řu tež řo mnořy, řiř bēřu řo řabludžili na
pucž hřčha, tam řařo dopomnili a na prawy pucž namařali. řo

je najlepřře wopořařmo nuřneho a řohnowaneho řkutľowanja
řospodowanřřkich domow.

B. řkutki wudobnywazeje ľubocžęe.

1. řastaranje řhudych.

We wřřchčch cžajřach je řoža dobrocžiwocžęe řa řhudych řjenje
řcžěla w řřchecžęianřřkej řyřřwi. Wobęř řeřřřowęe ľubocžęe řtajņe
ř řmilnořcži na řhudych řahorjuje. řdyž mějeřře w přjedawřřchich
cžajřach řyřřej řama řonle řkutľ ľubocžęe w ruřomaj, je po něcžim
tež řtat do teho řkutľowanja řtupiř a my mamy w tu řhwilu
řtatne a řyřřwinřte řařtaranje řhudych a wřřře teho nadeřdžęřch
hřřchcže jenotliwe towařřtwa, kotrež řo řa řhudych řtaraja. řtat
řteji na tym řtejniřcžęu, řo ma kōždy, řiř je we wulkej nuřy,
prawe na pomoz a na to dale njedžiwa, hacž je řřřto teho tež
hđdny, řo řamo druhdy ľeni tajku podpjeru dořtanu. řyřřej ma
řwořich diařonow a diařoniřy a w tej myřřli řhudym je řwořej
pomozu bliřko řtupi, řo by tež na jich duřřach džělala. řle řobu-
řel wřřřař řyřřwi řřędki huřto dořcž pobrachuja. Duž wřřřař
by najlepřęe bylo, řo byřřteji řtat a řyřřej řjednocženej řkutľowalej.
řřchetož řwonřtowna řtatna pomoz bywa hřřle řohnowanje, hđyž
řo řnutřtowna pomoz řyřřwje přchijamľuje. řřchetož přchi řa-
řtaranju řhudych dyrbi řo tež ř wěřtej wobhľadniwocžęu džělacž a
to řnutřtowne miřionřtowo po dobrých řařadach cžini. džělacžerjo
řnutřtowneho miřionřtowa ř řhudymi do parřřchonřřkeho wobřřhada
řtupja; woni řo wobhōņeja řa jich wobřřtejniwocžęmi, řo bychu přch-
widžęli, řař bychu jich řařo ř temu dowjedli, řo mōřli řebi řařo
řami řwōj řřľęb řařřřicž; woni jim tež wē řo řadanja řtaja,
n. přch. řo njęřmędža wřazy po prořřenju řhodžicž, řo dyrbja
džělacž, řo řo přcža wōřtaja atd.; najwařniřře pař je, řo mořy na
jich řnutřtownym řiwjenju řebi nadobudu, a řo řebi dowęřenje a
ľubocžę w řhudych pšches pšchecželniwých wobřřhad wubudža. řdžež
řo po tychľe řařadach řkutľuje, řmęje tež řon řkutľ ľubocžęe řobate
řohnowanje.

2. Wotwobrocženje bydľeņřřteje nuřy we wulkich městach

řo je wařny, ale tež cžęřki nadawř bydľeņřřkej nuřy wot-
pomhacž. řřchetož my na kraju ani njepomniřy, w řařřich
hubjených bydľenjach dyrbja řhudži ľudžo we wulkich městach bydľicž:
W ľęcže 1885 bęřře w řarlinje 51,000 bydľenjom, kotrež ř jenič-
řeho řuma wobřřejachu, ř nich 2000, w kotrychž přchęř 10 cžłowjeřow
bydľeřře a bješ niři bēřu hřřchcže řuřy mlodži hōľzy a holzy, řiř
řa tunje pjenjeřy tam pšches nōž wōřtachu. řjedyrbi to ř cžěľnemu
a duchownemu řřaženju wjěřcž? ř tych 63,000 bydľenjom
w řraždžanach wobřřej jich 31,000 ř jeneje řřřwry, w kotrychž
hromadže 110,000 ľudži bydľi — nimale poľojza wřřřitřich řražd-
žanřřkich wobydľerřow. řo řu toľa wobřřtejniwocžęe, kotrež dyrbja
najřřrudniřře řęčęwři męcž.

řnutřtowne miřionřtowo ma tu řařřřřbu, řo je wone tele
řaľořne wobřřtejniwocžęe wotřřřlo a ředžbliwocžę řřchecžęianow na nje
wobrocžilo. ř jehowabjenje je řpomōņne bylo. řněkotři řabřikřy
wobřędžerjo řu řjany přchikřad dali ř tym, řo řu řa řwořich
džělacžerřow řami řa řwoře pjenjeřy řtrowe bydľenja natwarili;
tař je n. přch. řrupp w řřenje (ř kotrehož řabřiki řanony přchiřdu)
3200 tajřich wobydľenjom natwaril. Druhdy we wulkich městach
řu towařřtwa ř tym řamyřřřom hromadže řtupile, řař n. přch. pšched
řřōřřim w řiřřřu. Wōřřębje džakahđdne je řkutľowanje řařřřeho
krajneho towařřtowa řnutřtowneho miřionřtowa, kotrež je w řražd-
žanach wulke řwarjenja ř tajřimi wobydľenjem, natwarilo. řōžde
wobydľenje je wot druhęho džěľene, rumy řu wřřřokę a řwětle.
řlacžęina je jara niřřa, doľež džę řaľođerjo ničřo řařřřicž nję-
chadža, ale maja přchi tym wřřřřřři wotřřřřjeny řonž. řež
přacženje wotnajeņřřkeho dawka je ř tym poľōžene, řo řo tydžeņřy
řapľaczi. řo ma dwoři wuřřitř, přchetož hđyž dyrbja mali ľudžo,
řiř řnawo wob tydžeņř něhdy 15 řř. řařřřa, řchřwōřcžęľęņe na
dowo 75 řř. pľacžicž, je jim to cžęřřo a woni ľořřo do doľha
přchiřdu abo řu w řtajņej řtarocžęi; wjedža-li pař, řo řo řōždu
řobotu něřřto malo řapľaczi, řo wot řpocžatka na to řľoža a jim
to cžęřřkoth njecžini. řrubi wuřřitř je: po pjenjeřy řebi domowitř
řam přchiřdže, kotryž poľla ľudži jich wobřřtejniwocžęe řeřnaje a po
něcžim řo řwřařř dowęřenja a přchikřiliwocžęe bješ nim a bješ tymi
řwořřřami řwřařa, kotrež mōže dobre pľody tež řa duchowne řiwjenje
přchijęeřcž, hđyž tajři muř řřchecžęianřřřu myřřľ do domow njęře.
řřana řahřoda wokořo řwarjenja je řa džęcži wobydľerřow a
diařoniřy tam přchikřhadžęja, řo bychu řwoře džěľo řnutřtowneho
miřionřtowa na džęcžoch ř tych džělacžerřřkich řwōřřřow męľe.

My widzimy, kak snutskowne mišionstwo tež na tym poli towaršchneho žiwjenja so prózuje tym, kiž su w nusu, swontownu pomoz pschinjescz, ale tola pschi tym to hežlo i woczow njeshubi, pod kotrymž wišcho hwoje dželo čini: čłowiske dusche temu blisko dowjescz, bjes kotrehož je wišcha čłowiska pomoz bjes žohnowanja.

3. Měščanške mišionstwo.

We wulkich městach nadeńdžesch pak wjšche hubjenych wobdlenjow hiščeje wišchelatu druhu nusu, kotrejž dyrbi snutskowne mišionstwo napšhecziwo stupicz a tónle wotrijad jeho skutkowanja reka měščanške mišionstwo. Najtalo je wone w Schottlandiskej w lěče 1826. Wěšty Nasmith sapocza i 8 pscheczelemi i bibliju w rukomaj dom wot domu khodzic; woni napominachu a trojchtowachu a khudemu ludej sažo saczucz dachu, so je tež sa tych njesbožownych a hubjenych našch sbóžnik, pscheczal a wumožnik. W našchim wótznyim kraju je Wichern měščanške mišionstwo sa-rijadowal. Swontownej nusu wotpomhacz a pschi tym tym móz na wutrobje khudych a hubjenych dobycz, je jamyžl, i kotrymž měščanžy mišionarojo dželaja. Duž so wě, so jich dželo i sa-štaranju khudych pschisamnje. W Berlinje ma snaty dwóřski předar Stöcker wulku sašlužbu wo tole skutkowanje. Njane wopofasmo na tymle wažnym poli je tež sjednoczenje žonow a knježnow i wošebnych hwojbow, kotrež so na tym pomoznym skutku wobdžela. Wone maja sažo hwoje wošebite wotdželenja — te jene so staraja sa khudych a hrotow, druge wopytuja khorych a žlepnych, druge maja wotčehnjene khudych džeczi we woczomaj. A i radošču žlyšchimy, so je wobdželenje na tym dobrym skutku sbožownje rostlo.

4. Mišionstwo sa wuczahowarjow.

Sdyž stawy našcheje ewangelisko-lutherskeje zyrkweje i wótzneho kraja czahnu, jim snutskowne mišionstwo w kšesczjianskeje lubošczi i radu a skutkom i bokej stupi. Swoje stazije je wone sažozilo w Bremenje, Hamburgu a Scheczežinje. Pschi tym džele so na to džiwa, so bychu so lóhlošmyšleni wuczahowarjo wot hwojeho wotmyšlenja hiščeje w prawym čažu wotdžerželi, tym pak, kiž do wukraja czahnu, dobra rada so šicziła. A temu so bjes wuczahowarjami knižka i napismom „Rada sa wuczahowarjow do sjednoczenych štatow polnózneje Ameriki“ rošdawa, kotraž jich i pravemu rošpominanju teho wotmyšlenja napomina a jim tež Amerikanske wobštejnoščje, kotrež tež lepšche njesbu hacž našche, dokladnje rošestajeja. Bože služby so sa tych wuczahowarjow, priedy hacž jěsbu do zuseho kraja nastupja, wotdžerža a dokelž je wutroba w tym wofomijnjenju, hdyž wótznemu krajej božemje praji, wošebje pschihilna na Boži hlož žlyšhecž, je so w tychle kemschenjach hižo něfotre hymjeitne sornjeschko sa wěcznošč wužylo. Ale niz jenož pschi dželenju wot wótzneho kraja jim bratrowska lubošcz i bokej steji, ně, tež hdyž do Ameriki pschiindu, jim snutskowne mišionstwo wobarnowazu ruku pošiczi. Němški dom sa wuczahowarjow a lutherski dom sa putnikow w New-Yorku hwojich ludži i pschistawej ščeletej, so bychu wuczahowarjam i radu a se skutkom i bokej stejeli. Woni jim samějenje pjenes a jich listy a druge wězy wobstaraja a jim pucz poľajaja do noweho kraja a do nowych wobštejnoščow. Wošebje so tež poštaraja, so pucz namakaja do kšesczjianskeje wofady w Americy a duchowneho šastaranja njeparuja.

Najku ma tole skutkowanje wulku wažnošč, nam i tyžazami čzi wobšwědca, kiž su do wukraja czahnywišchi tule lubošczim pomoz našonili. Duž ju ničto, hdyž chze won czahnyč i wótzneho kraja, so njekomdži, so sa mišionstwom sa wuczahowarjow prashecž.

5. Mišionstwo sa lóžnikow.

Mišionstwo sa lóžnikow je nowa halosa na plódnym sychtomje snutskowneho mišionstwa. Wone wopšchijuja duchowne, čelne a hospodarske šastaranje, kotrež je sa lóžnikow nusne. To žiwjenje na morju wjele stracha sa tutych ludži pschiješe. Woni su dželeni wot žiwjenja na kraju a i tym tež wot zyrkweje a kšesczjianskeje wofady. Lěto wot lěta su lóžje na morju. Duž woni ničo njepytanu wot žohnowanja hwojbného žiwjenja a duchowpastyrškeho žłowa woni njesašlyšcha. A temu su husto wobdaczi wot šhubjenych ludži, kotřiž maja hanibne žiwjenje sady so a wustorczeni i čłowiskeho towaršstwa na kraju su so na lóžje pschistajili. Tajzy ludžo pak sajedocza wutroby se hwojei bjesbóžnošču.

A hdyž lóž do pschistawa pschijědže, tym lóžnikam najwjetšchi strach hrošy. Šhubjene koczmy, w kotrychž kuwarštwo a njecziste žiwjenje knježitej, jim kiwaja. Šjenjesh, i prózu sašlužene, so jim

wot jebazyh ludži je šaka wuczahnu. Najke to žiwjenje w pschistawach knježi, wo tym njech ščehowazy pschiklad powjeda: Matrosa, kotryž běšche 700 hriwnaw wuplaczenych dostal, na drugi džeh ničo wjazy njenišesche, drugi běšche 1600 hriwnow sa 3 dny pscheczimil. Njeje jow šawěšče nusne, so so pomha? Snutskowne mišionstwo ma tu dwoju pschihluchnošč dopjelnicz: — so poštaracz sa duchowne šbože tych ludži, kaž tež jich i hospodarskemu žiwjenju pohucž. Duž služomnizy mišionstwa na lóžje khodža, lóžnikow do Božich službow pschepoščuja. Pschi teje škladnošči so biblije a modlerske knihi rošdawaja. Bože služby maja so w tych pschistawach lóždy džeh. Tak džela so na wutrobach tych ludži i jich duchownemu šbožu. Na druhim boku su so sa nich nalutowańne a hospody šažozile. Te hospody su koczmy w kšesczjianskeje myšli, podomne kaž te hospody sa wofoloczahazyh rjemješnikow; w nich su lóžnizy šahowani psched tamnym šawjedženjom a jebanjom, w tych druhich pschistawnych njeczistych koczmach jim hrozazym. Do nalutowańnjow móža hwoju sašluženu msdu dacž a šebi něščto sa pošdžiče žiwjenje na bof položicž.

Kunjež je tón wotrijad mišionstwa hiščeje mlody, my tola czujemy, kak wažny a wužitny wón je.

6. Rošchěrjenje kšesczjianskich špišow.

Snutskowne mišionstwo chze pytač a wumóž, šchtož šhubjene je, niz jenož čelne, ale tež duchowne; wone chze čłowjekow wobarnowacz, so njebychu na čele a duschi do žaneje šchody padnyli a chze jich dobycz sa Bože kraleštwo. A temu dyrbi pschede wišchem pomhacz rošchěrjenje kšesczjianskich špišow. My derje wěmy, kajke njecziste a kažaze knihi so w našchim čažu husto došč čitaja. Wone su jěd a wošebje wjele mlodych wutrobow nakaza. Duž su so ludowe a šchulske knihownje šažozile, i kotrychž mlodži a stari dobre kšesczjianske knihi dostawaju. Wužojjo po kraju khodža i dobrymi knihemi i tych škladow, kotrež su wot snutskowneho mišionstwa šažozene. W tutej myšli škutuje našche lube lutherske knihowne towarštwo bjes našchim lubym šerbškim ludom hižo dolhe lěta i bohonym žohnowanjom. Wošebitu wažnošč sa duchowne žiwjenje luda maja te njedželške koczjena, kotrež porjadnje do domu khodža a chzedža kšesczjianow psches žyle lěto i duchownej zyrobu šastaracz. W nich a psches nje chze snutskowne mišionstwo dželacz w kšesczjianskich domach. Šako tajki pošol snutskowneho mišionstwa našche njedželške koczjeno „Pomhaj Bóh“ lóždu njedželu do našchich lubych šerbškich domow pschihadža.

C. Škutki špomožiškeje lubošczi.

1. Šladanje khorych.

„Čłowiski šyn je pschichol pytač a šbožne čimicž, šchtož šhubjene je“, i tymi žłowami wofnamjenja našch šbožnik šam tón wulki nadawč, kotryž chzyšche na šemi dopjelnicz. „Pytač a šbožne čimicž, šchtož šhubjene je“, chze tež snutskowne mišionstwo se hwojimi škutkami wumožazeje lubošczi, pytač, šchtož khore je na čele a na duschi a sažo pschinjescz i temu wulkemu Samaritiskemu a šbožnocžinjerje, kiž wolij do ranow lije a čłowjekow wustrowi.

My pohladamy na čelne khorych, kak snutskowne mišionstwo pyta jich wumóž a jim pomoz pschinjescz. Ššlědy tejele wumožazeje lubošczi wohladamy we wišchch čažach našcheje kšesczjianskeje zyrkweje. W našchim čažu dželaja na tym poli na přenim měšnje diakonišy, kotrymž je šladanje khorych najwažnišchi nadawč jich powolanja a wone pschi hwojim šwěrnym šladanju a pschebyanju pschi khorožozach lóždu škladnošč wužija, dusche pošylnicz a trojchtowacz w myšli teho, kotryž wišchich špróžnych a wobčeznych i šebi woľa, so by jich wofšchemil.

Čžerpjazym čłowjekam pomhacz, i tym wotpohladom su tež druge towaršstwa hromadže šupile. Na pschiklad čžerwjeny šchiz — to je towarštwo dobrowólnych pomoznizow sa franjenych we wójnje, kotřiž so sa tón nadawč w čažu mēra wuwuczaja. Tuczti pomoznizy, kotřiž su na to wučeni, franjenym přenju pomoz pošiczič, móža pak tež w čažu mēra, wošebje na wšach, hžezž lēkar i ruzy njeje, pschi njesbožu šastupicž a wišchelati štrach wotwobroczič. Nadžijomnje so to tež w našchich štronach lěto a bóle šarjaduje, pschetož we wjetšchich wšach su wěšče jedyn abo tež dwejo, kiž móža tutu šamaritšku službu dokonjecž.

2. Bethlehemske wustawy.

Bethlehemske wustawy njesbu žane khorownje, ale wustawy, w kotrychž hubjene a šłabe džeczi, wošebje i měštow, lětny pschebytł w rjanym lěšu a štrowej krajnje i hwojemu woczerštwjenju

a pohylnjenju namafaja. Wone so po narodnym mějtacžtu teho sbožnika mjenuja a s tym so wošnamjeni, so so w času duchowneho woczerstwjenja tež na džěczaznych wutrobach w kšeseczijanskej myšli džěla. Wot meje do našiny móža te džěczy w rjanej strowej krajinje žiwe być a so w rjanej stwórbje wjebelicž. Tajki wustaw mamy w našej bližkości we Wjasonzy a jón lubym čitarjam w bližšim času dokładnje wopisamy.

3. Wustawy sa džěczy, na padawu khorosč čerpjaznych, a sa duchownje bėdnych.

Snutskowne mišionstwo ma tež jara czežke a kšidne nadawki, so dyrbinu wopravdže so džiwacž, tak kšwěrne diakonižy w tajkim czežkim džěle lėta dolho wutruja. Tajke czežke džělo je džělo we wustawach sa džěczy, na padawu khorosč čerpjaznych, a sa duchownje bėdnych. W Małym Wachawje pola Draždžan je tajki dom, w kotrymž 5 diakonižow 40 wobohich džěczy, na padawu khorosč čerpjaznych, hlada. Bohužel je to khorosč, sa kotruž lėkarstwo žaneho kšědka njeznaje, a te kšědki, kotrež so tu a tam wukhwaluja, wuspěcha nimaja. Duž je najlěpje, so so džěczy do tajkeho wustawa pschijesku, hđžež so najprjedy, hđž je s žyła móžno, pod kšwěrnym hladanjom našonjenym diakonižow polěpschenje dozpije.

Šrudnišeho je hišče we wustawach sa duchownje bėdnych (idiotow). Čži nješbožowni žaneho rosoma nimaja, woni njewjedža a njerosomja ničo wo Bohu, ničo wo kšwěče, jich wobdawozym. Duž je rjane wopokajmo wulkeje kšmilneje lubosče, kotraž tež tudy nadžiji wupadnyč njeđa, ale so tež tudy prózuje, sacžmitu duschu roškwětlicž. So móža tajke džěczy do tych wustawow jastupicž, je wulka dobrotu. Napohlad tajkich hubjenych pať nam wutrobu čžim šrudnišcu čžini, hđž wopomnimy, so wjetšči džěl tajkich hubjenych hrěchi kšwojich staršich nješe. W našim wótznyim kraju je 40,000 tajkich bėdnych a nėhđže runje telko na padawu khorosč čerpjaznych. Wopikstwo a žadosčžime žiwjenje staršich stej hušto wina. Šenicžki šrudny pschiklad njech so poda: Šedyn hólž bėšche teho dla na padawu khorosč czežko šhoril, dokelž bėchu staršči jemu jako čžěšchnemu džěčžu palenz dawali, so njebychu w nožy psches jeho plakanje wotucžili. Njeje to žalošnje!

Ničo lóhke to njeje, džėn wote dnja tajke hubjenstwo widžicž a wo dnjo a w nožy s tajkimi hubjenymi hromadže pschebycž, to samóže jenož šylna, wot Šhrystužoweje lubosče šhrėta a šahorjena wutroba.

4. Špomožerške domy.

Hđž je to džělo hušto wobčežne a czežke, s kotrymž snutskowne mišionstwo čželnje khorym a hubjenym w lubosčži blisko stupi, je to prózowanie, kotrež so na kšore a šabludžene dušche šloži s wjetšcha hišče wjele czežke. Mišionstwo tež w tym džěle hižo na tych džěczach šapocžnje, kiž šu na duschi nakažene, so by jich šđeržalo sa njebeša. Bohu žel je jich wjele džěczy, kotrež so do hrěcha a haniby nuts narodža, kotrež tak rjež staršči s štemu wotežahnu. Tajke džěczy wěstemu štaženju napschecžimo džėja, hđž so špomožerška lubosč nad nimi nješmili. Druhe džěczy pať tež šu, kotrež pschi kšwěrnym hladanju na pucž hrěcha so šabludža. Šim pomhacž — šu so špomožerške domy šaložile, kajkiž mamy w Šodžiju. Džěczy, kotřiž šu w štrascje šhubjene hič, so pschėšadža do stroweho powětra pod kšrutym wocžehnjenškim porjadom stejazeho kšeseczijanskeho doma. Tajki dom wodžitaj domjazaj staršchej, kotraž dyrbitaj wěšo wot žiweho kšeseczijanskeho smyšlenja napjelnenaj być a ducha lubosče šamaj w šebi šacžucž, kiž „wšcheho so nadžija.“ Wuspěchi špomožerških domow šu po powšchitkownym woblicženju dobre. Hđž tež wšchitke džěczy so nješku wukhowale, 62% je tola rjana licžba, kotraž wo tym kšwědcži, so wulke žohnowanje Bože na tym škutku wotpocžuje.

5. Starosč sa holžy do kurwarškeho žiwjenja šabludžene.

Ša tónle wotrijad snutskowneho mišionstwa so w nėmškim to mjeno špomožerške džělo na „Madlenych“ naložuje. Tole mjeno prawe njeje, pschetož so w tej wulkej hrěšchnizy, wo kotrež so Luf. 7, 37—50 rėczy, Marju Madlenu widži, s temu žane pravo njeje. Ale to mjeno je so juntrócž pschijalo a sa wšchitke šabludžene žónške, kotrež wumóženje pytaja, so to mjeno „Madleny“ trjeba. To njech tež tudy s rošajšnenju našpomnjene, hđž šchtó šnano w nėmškich knihach wo tym čžita.

Šchtóž do teho nóžneho nječžišteho žiwjenja, kajkež w našim času wšebje we wulkih městach wohladamy, pohlada, tón dyrbi

so šawěcže nastrožicž. Snutskowne mišionstwo je Bohu džakowano tež w tutym czežkim džěle njeuwstawajo rjany wuspěch mělo; nėkotru duschu je pschijwedlo s nožy na kšwětko po tym šlowje Šak. 5, 19. Š temu je šaložilo wěšte wucžeknješke domy sa te wbohe šlužomnizy hrěcha, hđžež móža pod šlónčžnym kšwětkom kšeseczijanskeje lubosče s nowemu žiwjenju wotucžicž a hđžež móža šašo dobre a hđdne šawy čžlowjestwa bywacž.

6. Šastaranje jatych.

Šako našch luby šbožnik na kšchizu wščasche, wón temu pokutnemu šchacharjei to krašne šlubjenje da: „Šawěrnje, ja praju tebi, dženkša hišče budžech so mnu w Šaradiju.“ Šlóstnik, kiž so šwojich hrěchow kaješche, dostu se rta teho wumóžnika na kšchizu wodacže tych hrěchow. To dyrbi naš tola we wšchitkich čžasach na to dopomnicž, so so žadny čžlowjek tak daloko šabludžil njeje, so nješmohl kšmilnosče psched Bohom namafacž. Š to wopominaju džěla snutskowne mišionstwo na kšostanjach a jatych. Tole džělo so pocžahuje na jatych, na jich kšwóžby, na tych s jastwa pschecženych. W jastwje jatym jastwowi duchowni s napominanjazej lubosčju blisko šstupja a so sa to štaraja, so woni tež dobre kšeseczijanske špišy čžitaja. Wjetšche je džělo kšmilneje lubosče na kšwóžbach jatych. Žona a džěczy dyrbja so trošchtowacž a pomoz so jim šlicžicž, so by kšwóžba do nušy nje-pschischla a so šmohl s jastwa pschecženym nowe žiwjenje šapocžecž, hđž so do šwojeho doma wrócži. Ale wšchitzy tola tajšje domišny nimaja, do kotrež móža jastupicž s kšostanjazej pschischedšchi. Šoni čžahaja hušto dolho wot města s městu a hđž šwoje papjery pokasaja, w kotrychž je jich kšostanje wopisane, šu wotpokajani. Duž je snutskowne mišionstwo po našim žylym wótznyim kraju towarštwu s pomozy s jastwa pschecženych šaložilo, kotrež jim pomhaja, so šašo džělo namafaja a so móža nowe žiwjenje šapocžecž. Tak džěla snutskowne mišionstwo na jatych. Šeho prózowanie pať wěšo wšebje na to džė, pschestupjenju šakonjom wobaracž a šadžewacž a pschicžiny pytacž, s kotrychž te pschestupjenja pschidnu. Šschicžinow je wjele, ale to drje móže so prajicž, so je pola žonow s wjetšcha nječžiste žiwjenje, pola mužow s wjetšcha wopikstwo přenja pschicžina šabludžena. Šeho dla ma so pschecžimo tymaj dwėmaj nješschecželomaj wojowacž. Šschecžimo wopikstwo šu so w poslednich lėtach towarštwu šaložile, w Šchwajzarškej towarštwu módreho kšchiza, kotrež kšwěru škutkuje. Šón šamy wulki wotnyšneny kónž pať maja tež wšchitke druhe škutki wukhowazeje a wudobnywazeje lubosče: čžlowjestwo psched šlym wukhowacž a jich s temu dobremu pastyrjei dowjescž. Wly widžimy, tak wažne a wulke je polo snutskowneho mišionstwa. Našch luby šnjės a šbožnik, kotryž w šwojej kšmilnej lubosčži nočže, so by jedyn šhubjeny byl a kotryž je sa wšchitkich wumrjel, naš na to džělanške polo pokasuje a praji:

„Še žně šu wulke, ale malo je džělacžerjom.“

Wšchelate s bliska a s daloka.

— Šo minjenju dolholėtneho kšwěrneho redaktora „Mišionškeho póbšla“ šnješa šararja Domasčki štaj šnjės šarar Šaltar šamolwite redaktorštwu póbšla a šnjės šaplan Domasčka-Šetlicžanski šobu-redaktorštwu dobrocžiwje na so wšaloj. Šóh tón šnjės žohnuj jeju prózowanie nad našim lubym šerškim ludom!

— Džělo diakonižow so w Šakškej šbožownje lėto a dale roššėria. Šsched kšótkim je so w Žwitawje šilialny wustaw Draždžanškeho wustawa šaložil.

— Šėtuscha šollekta, na přėnim pokutnym dnju w Šakškej sa snutskowne mišionstwo šberana, je wjetšcha hacž je hđy přjedy byla. Šona wucžini 21,100 hriwnow. Šo je rjane wopokajmo pschibjerazeje lubosče sa šwjaty škutk snutskowneho mišionstwa.

— Šyła biblija je w tu šhwilu do 108 rėczow pscheložena, mjenujzy do 40 europiškich, 41 asiatiškich, 14 afrikaniškich, 10 amštrališkich a 3 amerikaškich. Licža-li so pať te rėcže šobu, do kotrychž šu šame džěle šwjateho pišma pscheložene, šu to na 400.

— Šaž so šda, budžemy šórny wo wšchelaticch pschemėnjenjach w jastupjenju najwšchichich šastojštwow našcheho kšěžorstwa šlyšhecž. Štatny šekretar s Maršhall je hižo šwoje šastojštwu šložil. Šajškerje tež kšěžorstwowy kanžler, wjetč Šohenlohe, kotryž je hižo we wšchichich lėtach a so šwojeho czežkeho powoľanja nabył, šórny na wumjeńk póbđže. Š tych dnjach je wón wjetšcha Šismarka wopytal; najškerje to tež s tutym jeho wotmyšlenjom šwišuje.